

პროგრამის სახელწოდება: ზოგადი და შედარებითი ენათმეცნიერება

I. ენა, როგორც ენათმეცნიერების საგანი

1. ენის ფუნქციები
2. ენა, როგორც ნიშანთა სისტემა, ენათმეცნიერება და სემიოტიკა; ენობრივი ნიშნის მოტივირებულობა/არამოტივირებულობის საკითხი
3. ენისა და მეტყველების დიქტომია
4. ენა და საზოგადოება; ენა, დიალექტი, იდიოლექტი; ტერიტორიული და სოციალური დიალექტები; ლინგვისტური გეოგრაფია
5. სინქრონიული და დიაქრონიული ენათმეცნიერება
6. აღწერითი და შედარებითი ენათმეცნიერება

II ენა, როგორც იერარქიული სტრუქტურა; ენობრივი დონეების ურთიერთმიმართება

1. ფონეტიკა და ფონოლოგია; ბგერა და ფონემა.
2. არტიკულაციური და აკუსტიკური ფონეტიკა
3. ხმოვანთა არტიკულაციურ-აკუსტიკური დახასიათება
4. თანხმოვანთა არტიკულაციურ-აკუსტიკური დახასიათება
5. ბგერათშეერთებები და კოარტიკულაცია. ბგერათა ფონეტიკური ცვლილებები.
6. ფონოლოგიური ანალიზის პრინციპები; ფონემა და ალოფონი. დისტრიბუციული ანალიზის პრინციპები ფონოლოგიაში
7. ფონოტაქტიკა, მორფოლოგიის საკითხები.
8. დიაქრონიული ფონეტიკური ცვლილებები; კომბინატორული და სპონტანური ფონემური ცვლილებები.
9. მორფოლოგია; მორფემის ცნება; თავისუფალი და ბმული მორფემები.
10. მორფოლოგიური ანალიზის პრინციპები, მორფემა და ალომორფი.
11. სინტაქსი. წინადადების აქტანტური სტრუქტურა.
12. უშუალო შემადგენელთა მეთოდი სინტაქსში
13. ტრანსფორმაციული გრამატიკა
14. სემანტიკური ანალიზის პრინციპები; სემა და სემანტემა. სემანტიკური ველების თეორია

III შედარებითი ენათმეცნიერება

1. ენათა ტიპოლოგია და უნივერსალიები

2. ენათა მორფოლოგიური ტიპოლოგია (ანალიზური, სინთეზური, პოლისინთეზური კონსტრუქციების ტიპოლოგია; აგლუტინაციურ და ფლექსიურ/ფუზიურ კონსტრუქციათა ტიპოლოგია)
3. ენათა სინტაქსური ტიპოლოგია (ნომინატიურ, ერგატიულ და აქტიურ კონსტრუქციათა ტიპოლოგია; კონსტრუქციათა თანაარსებობის კანონზომიერებები)
4. ენათა შესწავლის ისტორიულ-შედარებითი მეთოდი (რეგულარულ ბგერათშესატყვისობათა კრიტერიუმი)
5. ენათა გენეალოგიური კლასიფიკაცია
6. ენათა კონტაქტები და არეალური ლინგვისტიკა; ენათა კავშირის ცნება

IV ენათმეცნიერების ახალი ინტერდისციპლინარული და გამოყენებითი დარგები

1. სოციოლინგვისტიკა
2. ფსიქოლინგვისტიკა
3. გამოყენებითი ენათმეცნიერება

ლიტერატურა:

ძირითადი:

- გ. ახვლედიანი, ზოგადი და ქართული ფონეტიკის საკითხები, თბილისი, 1999 (მეორე გამოცემა).
- თ. გამყრელიძე, ზ. კიკნაძე, ი. შადური, ნ. შენგელაია, თეორიული ენათმეცნიერების კურსი, თბილისი, 2003.
- ენათმეცნიერების შესავლის საკითხები, გ. ახვლედიანის რედაქციით, თბილისი, 1972.
- გ. ნებერიძე, ენათმეცნიერების შესავალი, თბილისი, 2003 (მეორე გამოცემა).

დამხმარე:

- ო. კაპანაძე, კომპიუტერული ლინგვისტიკის შესავალი, თბილისი, 2005.
- გ. ლებანიძე, კომუნიკაციური ლინგვისტიკა, თბილისი, 2004.
- ფ. დე სოსიური, ზოგადი ენათმეცნიერების კურსი (თარგმანი ფრანგულიდან), თბილისი, 2002
- Э. Бенвенист, Общая лингвистика, М. 1974.
- Дж. Гринберг, Квантитативный подход к морфологической классификации языков, Новое в лингвистике, 3, 1963.
- Дж. Лайонз, Введение в теоретическую лингвистику, Москва, 1978.
- В. Ф. Плунгян, Общая морфология, М. 2000.
- Л. Теньер, Основы структурного синтаксиса, Москва, 1988.

- Н. С. Трубецкой, Основы фонологии, М. 1960.
- Н. Хомский, Аспекты теории синтаксиса, Москва, 1972.
- Языковые универсалии, Новое в лингвистике, V, М. 1970.
- Р.Якобсон, М. Халле, Фонология и ее отношение к фонетике, Новое в лингвистике, 2, 1962
- N.Chomsky, The Minimalist Program, Cambridge, Massachusetts, 1995.
- B.Comrie, Language Universals and Linguistic Typology, Chicago, 1989 (2nd edition).
- W. Croft, Typology and Universals, Cambridge, 2003 (2nd edition).
- R. M.W. Dixon, Ergativity, Cambridge Studies in Linguistics, Cambridge, 1998.
- R. Jakobson, Selected Writings, I, 1962.
- P. Ladefoged, A Course in Phonetics, New York, 1982 (2nd edition).
- R. D. Van Valin, A Synopsis of Role and Reference Grammar, in: Advances in role and reference Grammar, ed.R. D. Van Valin, Current Issues in Linguistic Theory, Amsterdam/ Philadelphia, 1993.

საგამოცდო ბილეთის სტრუქტურა და შეფასება ქულებში

(ასქულიანი სისტემით)

გამოცდა სპეციალობაში ჩატარდება წერითი სახით. წერითი ნამუშევარი შეფასდება 100 ქულიანი სისტემით. საგამოცდო ბილეთი შეიცავს 4 საკითხს, თითოეული საკითხი ფასდება 25 ქულით.

გამოცდა შეფასდება შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

- პასუხის სისრულე -5
- მასალის ფლობა -5
- ლოგიკური მსჯელობა -5
- ორიგინალობა -5
- წერის კულტურა -5

კონსულტაციისათვის შეგიძლიათ მიმართოთ პროგრამის ხელმძღვანელს სრულ პროფესორ ირინე მელიქიშვილს ტელეფონზე: 30-82-81.

E-mail: imelikishvili@yahoo.com